

3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти / [наук. ред. С.Ю. Ніколаєва]. К. : Ленвіт, 2003. 284 с.
4. Козак А. М. Використання гри на уроках іноземної мови. *Англійська мова та література*. 2011. №14. С. 4–6.
5. Концепція «Нова українська школа». URL : <https://drive.google.com/1jile/d/0BzKkv8gxSZUkMzZMlBwtPYU9rWXM/view>.
6. Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі : навчальний посібник. К. : Ленвіт, 2005. 324 с.

ОЖОГАНІЧ О. В.,
БРИЖАК Н.Ю.

Мукачівський державний університет, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОЛЬОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У центрі розвитку сучасної освіти знаходиться особистість з її духовними цінностями, потребами, активною життєвою позицією. Важливим періодом становлення особистості є дитинство, в якому закладаються основи її життєвої компетентності.

У дошкільному віці формування рольової діяльності відбувається у контексті ігрової, як провідної у цьому віці. У «Базовому компоненті дошкільної освіти» детально окреслено компетенції, які дитина має засвоїти.

Освітня лінія «Гра дитини» передбачає формування у дітей дошкільного віку ігрової компетенції, у змісті якої визначено, що дитина повинна уміти організовувати різні види ігор (рухливі, народні, ігри з правилами, сюжетно- рольові, дидактичні тощо) відповідно до їх структури (ігрова ситуація, роль, правила); реалізовувати власні ігрові задуми; дотримуватись правил етикету спілкування у процесі гри та взаємодії із партнерами [1, с.17]. Об'єднуючись з однолітками на основі ігрового задуму в дитини також формуються навички рольової взаємодії, які сприяють ефективній соціалізації дитини. Саме організація рольової діяльності забезпечує формування якостей, які забезпечують успішну соціалізацію дитини, адаптацію до суспільного середовища, реалізацію активної життєвої позиції в майбутньому.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що у педагогічній науці наукові розвідки зазвичай стосуються особливостей розвитку соціальних аспектів рольової діяльності дітей дошкільного віку (Н. Захарасевич, К. Карасьова, О. Поперечняк, О. Сас та ін.); сутність і структуру соціальних ролей особистості (Г. Андреєва, П. Горностай, І. Кон, Н. Корабльова, З. Мірошник, І. Талаш та ін.).

Зокрема, Н. Захарасевич поняття «рольова діяльність дітей дошкільного віку» розглядає як вид соціальної активності дитини, обумовлений суспільними нормами, який визначає її поведінку, дії, емоції й проявляється у рольовій взаємодії з іншими людьми в ігрових та життєвих ситуаціях. Присвоюючи собі певні ролі в спеціально створених або ігрових ситуаціях, дитина моделює життєдіяльність і взаємодію дорослих, вчиться діяти відповідно до моральних та етичних норм, засвоює визначені суспільством способи поведінки. До прикладу, в ігровій діяльності рольова взаємодія між гравцями реалізується в процесі спілкування та спрямовується задумом і змістом сюжету, що проявляється у таких діях дітей як:

налагоджувати, радіти, підтримувати, скеровувати, спрямовувати, захищати, доводити, відшукувати, збагачувати, співпереживати у процесі виконання ролі та відтворення сюжету гри [3, с.19]. Таким чином у дітей розвиваються вміння коригувати власну поведінку залежно від ситуації, керувати вербальними та невербальними проявами, а також формуються комунікативні уміння й навички ефективної взаємодії з іншими людьми.

Ефективність розвитку рольової діяльності здобувачів дошкільної освіти залежить від умілого педагогічного керівництва нею. Педагог повинен реалізовувати рольовий аспект діяльності дошкільників у повсякденному спілкуванні, під час організації специфічних для дошкільного віку видів діяльності (ігрової, комунікативної, пізнавальної, предметно-перетворювальної), а також на заняттях як основній формі організації навчально-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі. Передумовою для організації рольової діяльності є уявлення вихователя про зміст, вікові особливості становлення компонентів рольової діяльності й значущість такої діяльності для особистісного розвитку дитини [2, с.132].

Результати аналізу особливостей розвитку дитячої особистості у психолого-педагогічній літературі (Т. Дуткевич, Д. Ельконін, О. Кононко, В. Павелків, Т. Поніманська Г. Урунтаєва та ін.) дозволили виокремити основні функції рольової діяльності дітей дошкільного віку, а саме: виховну, розвивальну, навчальну та комунікативну.

Специфічними видами діяльності дітей дошкільного віку, як відомо, є ігрова, навчально-пізнавальна, трудова, художня, мовленнєво-комунікативна, рухова тощо. Однак провідною в цьому віці є ігрова діяльність, яка впливає на формування основних особистісних та психічних новоутворень, спричиняє перебудову психічних процесів і стимулює виникнення нових видів діяльності [3, с.8-21]. Зазначимо, існує широкий спектр ігор, які сприяють розвитку рольової діяльності. А саме: сюжетно-рольові, театралізовані, ігри-драматизації, ігри на теми літературних творів, режисерські ігри, ігри- фантазування та ін.

Отже, структурними компонентами рольової діяльності здобувачів дошкільної освіти є:

- 1) когнітивний компонент – знання дитини про рольову поведінку, уявлення про соціальні ролі, моральні норми, правила, вимоги, національні особливості;
- 2) ігровий компонент – застосування дитиною уявлень безпосередньо в ігровій діяльності, програвання ролі в рольових іграх (організованих і самостійних);
- 3) комунікативний компонент – рольова діяльність може реалізуватися тільки у процесі взаємодії, спілкування, контакту з іншими.

Отож, рольова діяльність передбачає наявність у дитини позиції суб'єкта, готового до активних дій, взаємодії, емоційного контакту з однолітками та дорослими, відповідно до певної ролі (статевої, ігрової, соціальної, групової). Вихователь повинен створювати умови для засвоєння здобувачами дошкільної освіти умінь і навичок рольової діяльності, забезпечувати емоційний комфорт дошкільників і використовувати розвивальний потенціал рольової діяльності.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богущ; Авт. кол-в: Богущ А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. — К.: Видавництво, 2012. — 26 с.
2. Захарасевич Н. Педагогічне керівництво рольовою діяльністю дітей дошкільного віку / Н. Захарасевич // Освітній простір України. — 2017. — Вип. 11. — С. 131-137. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/opu_2017_11_24
3. Захарасевич Н.В. Рольова діяльність дітей дошкільного віку: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 85 с

ПАВКО А.І. ,
Національна академія України
КУРИЛО Л.Ф.

Національна академія управління, Україна

ВІТЧИЗНЯНА ТА ЗАРУБІЖНА КОМЕНІОЛОГІЯ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ТА АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ НАУКОВОГО ПОШУКУ

Геніального чеського мислителя і педагога Яна Амоса Коменського (1592-1607) дослідники різних поколінь та історичних епох називають основоположником, класиком педагогічної науки, Ньютоном педагогіки, великим реформатором школи, демократом-гуманістом власноруч створеної ним універсальної дидактичної системи.

Філософсько-педагогічна спадщина Яна Амоса Коменського є унікальною як за глибиною піднятих в ній проблем, так і обсягом напрямків наукових досліджень. За підрахунками фахівців, вона налічує близько 250 праць, які охоплюють майже всі галузі людського знання і є переконливим свідченням енциклопедичного характеру зацікавлень видатного чеського мислителя передусім у галузі педагогічної науки. Вражає також широкий спектр напрямків діяльності Яна Коменського: мислитель-гуманіст, видатний громадський діяч і дипломат, філософ, лінгвіст, історик. Проте все-таки велич Яна Амоса Коменського полягає в тому, що він назавжди залишиться в пам'яті нащадків як основоположник гуманістичної педагогіки [4, с.5].

На нашу думку, філософські і педагогічні твори видатного чеського педагога-гуманіста цілком справедливо належать до європейської культурної спадщини, і в сучасних умовах не втратили своєї актуальності, і наукової привабливості, а тому заслуговують на всебічне, комплексне вивчення та популяризацію.

Зауважимо, що педагогічні ідеї, як і власне самі праці Яна Амоса Коменського, були відомі в Україні ще за його життя. Як стверджують сучасні дослідники, першими популяризаторами педагогічних поглядів Я.Коменського були викладачі Києво-Могилянської академії та вчителі слов'яно-латинських та братських шкіл [5, с.70].

Зазначимо, що спершу твори Я Коменського поширювались в Україні в оригінальних західноєвропейських публікаціях. Проте переклад їх на українську мову був здійснений фахівцями лише в середині XIX ст. Аналізуючи життя, діяльність та педагогічні твори Яна Амоса Коменського, дослідники звертають особливу увагу на співзвучність поглядів великого чеського педагога та філософа з

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>